

REDACȚIA

Arad, Deák Ferencz-utca nr. 20.

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an . . . 20 cor.
pe 1/2 an . . . 10 .
pe 1/4 an . . . 5 .
pe 1 lună . . . 2 .
Nri de Duminică pe an
4 coroane.

Pentru România și străinătate
pe an 40 franci.

Manuscrisuri nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-utca nr. 20.

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.
de floare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Scrisori nefrancate nu se primesc

TRIBUNA POPORULUI

Agitație artificială.

Adesea din pur patriotism, foarte adesea numai căută, să scrie lucruri de senzație: fapt e însă, că presa maghiară face rele servicii publicului, agitându-l peste măsură în chip artificial, motivul adevărat al indignării lipsind cu desăvârșire.

Astfel s'a întâmplat în chestia Pavlović, a deputatului sârb din Dieta. Fără nici o cercetare oficială, ci simplu pe baza scrisorilor din ziare, opoziția a făcut un sgomot nemai pomenit, pe deputatul Pavlović l'a declarat „trădător de patrie”... A trebuit să intervină însuși Széll, pentru a potoli furtuna și a-i domoli pe șovinisti, amintindu-le că fără cercetare din partea procurorului și a judeului de instrucție contra nimănui nici nu se poate porni proces, cu atât mai puțin se cade a rosti osândă. Să se lase deci întregă afacerea în grija celor competenți!

A fost apoi osândit redactorul din Chichinda-Mare, Arthur Korn.

Harâșii ce vâie. Abstererea unei persoane dela paragraful legii s'a generalizat asupra tuturor Șvabilor din Banat și partea aceasta de țară era înfățișată ca fiind într-o cumplită fîrberie „antipatriotică”.

Ce sgomot apoi în jurul alegerii de episcop dela Arad?

Vasile Mangra episcop al Aradului însemna, după unele ziare, statul ungar subminat!

În viața sa nou alesul nostru episcop nici măcar citat n'a fost în fața vreunei autorități publice. Cu atât mai puțin a fost improcuat ori osândit.

Și totuși s'au găsit ziare maghiare cari nu s'au sfîșit să-l timbreze drept cel mai mare „trădător de patrie” și maghiaro-fob înverșunat. Ba s'a găsit și un magnat care să interpeleze pe această temă, luând drept bani buni palavrele din birturi și de pe stradă.

Nerușinarea s'a împins până la așa grad, că în cele din urmă n'a putut să întârzie reacția chiar în presa maghiară. Am publicat ieri și continuăm să publicăm și azi voci de presă mai obiective. Încep să vadă și ziarele maghiare mai serioase că s'a exagerat cumplit, că mergând așa lucrurile, o anarhie primejdioasă se instăpânește asupra vieții publice a țării, ajungându-se ca oameni și fapte să fie judecate nu de foruri competente ci de archişoviniștii Vészi (Weiss) József, de contele Eszterházy János, de kossuthiștii înverșunați Olay (cel care la ușa Dietei bătuse un deputat preot catolic) și de Rátkay, care strigase în plină ședință că Pavlović să fie îndată gonit (cu piciorul!) din reprezentanța țării!

Și cine provoacă mai ales astfel de scene în Dieta și agită mai selbatie prin presă? A spus-o „Alkotmány” recipiații.

Noi înregistrăm cu plăcere semnele de reacție din presa maghiară. În sfîrșit orgia asta șovinistă și intoleranță fără margini nu putea să țină continuu. Ea era primejdioasă nu numai pentru pacea dintre diferitele neamuri din țară, dar în primul rând

pentru viața de stat, căci se interverteau rolurile: pătimiștii ca Vészi și Olay ajungeau judecători, iar oamenii legitimați de elementele turbulente și fără responsabilitate.

Puse odată la reson aceste elemente, sfârșinduse cu agitație artificială, încetul cu încetul se va ajunge la pace și liniște, ca apoi să se poată spera și înțelegerea.

Emigrații și banii lor. Din comitatul Gömör ear să vestesc două date foarte triste privitoare la statistica emigrării din partea de nord a țării. Anume: în deceniul trecut din acest comitat au emigrat în America 8102 oameni. Se arată apoi că emigranții în șirul anilor câți bani au trimis acasă. După arătarea direcțiunii postelor în 1900 au trimis 855.044 coroane în 1901 au trimis 2.122.533 coroane, de tot 2.977.577 a sosit în comitatul Gömör din America. Aceasta însă numai la părere e lucru îmbucurător, pentru-că în schimbul acestor bani țara a pierdut multe mii de brațe sîndătoare și muncitoare.

Congresul din Carloveș. Congresul național sârbesc în ședința s'a de Sâmbătă a început desbaterile asupra adresei. Sunt două proiecte de adrese. Esența adresei majorității e, că pe lângă expresiunea loialității să conțină și quasi un fel de program al lucrărilor congresului. Proiectul minorității e scurt, el conține pe lângă expresiunea loialității și câteva gravamene.

După citirea ambelor proiecte, s'a ridicat episcopul Nikolici Miroc și în numele episcopatului sârb a făcut propunere. Propunerea episcopilor e, ca din proiectul de adresă al majorității să se primească numai partea aceea, în care se da expresiune loialității, credinței și recunoștinței către Majestatea Sa, care s'a îndurat prea grațios a permite convocarea congresului. A urmat apoi o discuție interesantă asupra părerilor episcopatului.

In jurul alegerii de episcop a dlui Vasile Mangra.

Incalificabila interpelare a contelui Eszterházy a făcut ca și „Gazeta”, care numai prietenă nu-i este dlui Mangra, să se ridice împotriva ueltilorilor condamnable.

Eată ce citim în numărul dela 9/22 al „Gazetei”:

Cine i-a dat dreptul grofului unguresc să se facă judecător peste alesul unui sinod al bisericii române gr.-or. autonome? Sunt alte autorități chemate să judece despre aceasta, în treburile cărora grofului nu-i e permis a-se amesteca fără a vătămă vaza și dreptul bisericii.

Aceasta o ved până și cei din apropierea lui Coloman Széll. Eată ce scrie între altele guvernamentalul „Budapester Tagblatt”:

„... Suntem de părere, că a fost de prisos ca contele I. Eszterházy să-și mai dea osteneala de a interpela în această chestiune.

„Alegerea lui Mangra de episcop nu prea este pe placul guvernului. După-ce însă s'a făcut alegerea, atitudinea guvernului va ști să unească și în această chestiune poruncile patriotismului cu acele ale dreptății obiective, despre care ministrul-șef Széll a dat o dovadă așa de eclatantă și în afacerea Pavlović și a.

Sub titlul *Magnat interpelator* ziarul „Magyar Estilap” scrie următoarele:

Voi românii și voi confesiunilor cu drepturi autonome de a alege episcop, bine să vi-o însemnați, că de aci înainte alegerea episcopului să o lăsați în grija generalului comandant al garnisoanei din loc, pentru-că nu poate fi episcop acela, care — și ca gând e monstruositate — nu e pe placul domnului general.

Acesta e unul din înțelesul ce-l are interpelațiunea grosolană a contelui Eszterházy din Casa magnaților.

Interpelațiunile peste tot nu prea sunt usitate în Casa magnaților, devin însă și mai curioase, dacă lipsește dintr'însele simțul constituțional și se degradează până acolo, că magnații interpelatori edifică pe minciuni culese din stradă și de prin birturi.

Legea dă confesiunilor dreptul de a-și alege singure episcopul; acesta e drept autonom constituțional, în care nimeni n'are a se amesteca. Ca confesiunile să nu poată alege oameni nedemni, tot legea se îngrijește, când dispune că alegerea trebuie supusă întăririi coroanei. E dat deci loc și controlului legal, pe care coroana îl exercită prin guvernul său responsabil.

E neludios, că guvernul nu va recomanda întărirea, dacă are convingerea că nou alesul episcop este dușmanul ideii de stat maghiar. Aceasta poate fi și în alegerea lui Mangra singurul punct de vedere, care poate avea îndreptățire, și dacă vre'un magnat din acest punct de vedere interpelează, nimeni nu-l poate contesta, deși face și atunci lucru de prisos, pentru-că guvernul trebuie să-și cunoască datoritățile sale patriotice.

Dar aceea totuși nu merge, ca patriotismul să fie pus alături cu flecăriile și personalitățile și în acest chip să se facă propagandă.

Dacă majoritatea vre-unei confesiuni alege episcop, guvernul va judeca, dacă respectivul din punctul de vedere al ideii de stat maghiar cade ori nu sub vre-o excepțiune, dar aceea nici pe guvern nici pe altul nu-l poate importa, dacă unuia ori altuia magnat îi convine respectivul ales ori nu.

O credem, că episcopii aleși nu le prea convin aristocrațiilor născuți, pentru-că aceștia represintă poporul, aceștia ajung pe base constituționale în Casa magnaților și aceștia în total și în special nu sunt pe placul acelor domni cari singur acel merit îl au, că au binevoit a se naște.

Membrilor Casei magnaților nici-odată nu le-a trecut prin minte a lua sub critică calitățile personale ale acelor cari sunt legistatarii născuți, deși s'au aflat și între aceștia destui bețivi, cartofori și înzestrați cu alte calități nu prea distinse; însă pe membru ales îl examinează dacă e ori nu capabil a fi prezentat la curte, dacă își petrece ori nu cu generalul comandant și dacă are mantauă destul de splendidă spre a ocupa loc între magnați.

Ce întrebare imposibilă e aceea, că voește ministru de culte să cerceteze dacă Mangra e demn ori nu a fi membru în Casa magnaților? Mangra ori nu Mangra e tot una. Ministrul numai aceea e în drept să judece, respectatului s'a la alegere formele legale și va fi ori nu, nou alesul, dușmanul ideii de stat maghiar. Alta nu se ține de dînsul; precum nu se ține de Curie la procesele alegerilor, alta, decât a judeca dacă man-

datul corespunde condițiilor legii și nu dacă le va conveni ori nu celorlalți deputați persoana alesului.

Mangra într-o declarațiune trimisă din Oradea-Mare declară de nedrepte și neobasabile expectațiunile contelui Eszterházy și ca pe niște calumonii le respinge dela sine. Fără cercetare nimeni nu are drept a da mai mult crezământ expectațiunilor contelui Eszterházy decât cuvintelor deschise ale lui Mangra.

Cel dintât și mai de căpetenie principiu e că guvernul să respecte voința poporului, și numai atunci să se folosească de dreptul său de veto, dacă *summum salus rei publicae*, cel mai înalt interes de stat l'ar pretinde; ear în această nu se lese conturbat nici de aristocrați, nici de casine naționale, nici de generali comandanți.

Noi aceea așteptăm dela ministru, că alegerea din urmă de episcop să o judece numai din punctul de vedere al constituției și al ideii de stat.

La celelalte avem tot atât de puțin amestec cât are contele Eszterházy János.

„Magyar Szó” în contra jidanilor Galițieni.

Se pare că dragostea față de noi patrioți scade pe zi ce merge în cercuri tot mai largi, căci în timpul din urmă vedem angajată din ce în ce mai mult și presa maghiară într-o semnală periculoasă ce amenință țara din roirea jidanilor ce se scurg în puhoi din toate părțile în Ungaria, păcăntul fagăduinței.

Astfel „Magyar Szó” în numărul său de Duminică ocupându-se de interpelațiunea adresată în parlament de deputatul Buzath Ferencz ministrului de interne în cerțiunea migrației jidanilor din Galiția și România, zice:

„Ovremea din Galiția — nu e de lipsă a explica mai pe larg — nu reprezintă un material de oameni, care ar putea să folosească mii de brațe muncitoare cari emigrează din țară. Iuvăria jidană din Galiția — luând lucrul în general — din punct de vedere al economiei naționale nu e folositoare, ci din contra păgubitoare pentru interesele țării, în consecință guvernul ar avea datoria, să impedeze învazia aceasta din Galiția. Dacă guvernul maghiar ar face aceasta, nimeni nu l'ar putea acuză de neuman, pentru-că națiunea maghiară necondiționat are dreptul ca și ori care altă națiune să nu lase întreținea în viață acelor elemente, cari nu pot fi pentru existența sa periculoase, ear astfel de elemente pe care le crede pentru sine periculoase, se nu le lase a se așeza”.

Administrația maghiară.

„Magyar Szó” dela 22 pentru a ilustra ce păcate se întâmplă în administrația maghiară, aduce următorul exemplu.

Încă sub Baross s'a zidit în Oradea-Mare un pod de piatră. Inginerul orașului însărcinat cu inspecția clădirii era Busch David. Un oponent, Just Sándor a observat însă că nu prea se face bine podul. Într-o noapte a și rupt o bucată de piatră și a trimis-o la ministru, denunțând că podul nu se face din piatră cum a fost angajamentul. Ministrul a trimis anchetă și s'a constatat că într'adevăr piatra pusă este mizerabilă. S'a ordonat pe-

Prăvălie de mode**ROSENBLÜH H. ȘI SOȚUL**
în ARAD

Colțul pieței Szabadság și stradei Ferray.

Recomandă marele său magazin de mode pentru dame: *mălășuri, pânzături și chifonuri.*

Trusouri gata, barcheturi, plapome și matrațuri, confecțiunea noastră proprie.

Cele mai bune fabricate solide, și prețurile cele mai ieftine.

Materie fină pentru reverenzi, cari își conservă culoarea, în Arad numai la noi se află în asortiment bogat.

Executam confecționarea de

reverenzi, paltoane, pardesiuri,și le pregătim prin binecunoscutul croitor *Dragan Adamovici.*

Avem în mare asortiment materie și mătăsuri pentru

ornate și prapori bisericești.

Putem prezenta nenumărate scrisori de recunoștință despre reverenzile ce noi le pregătim, precum și despre serviciul nostru bun și inescușabil.

Cu distincă stimă:

Rosenblüh H. și soțul.

792 1-25

Cel mai bun croiul

Insoțirea
Căltunurilor
din Arad

Strada-Bisericeii (Palatul Minorilor).

Singură în felul său ține în deposit numai fabricații proprii sau gătește la comandă

ghete pentru dame și bărbați,

cum și păpuși pentru băieți și fete,

apoi ghetă, comande și alte soiuri de încălțăminte, cizme de juft, veritabil rusec, cizme pentru vânători, ghetă de Stiria.

Cele mai elegante ghetă de promenadă, de dans și de casă.

Toate acestea nu sunt lucruri de fabrică, dar sunt confecționate în propriile noastre ateliere, și mai ieftine și mai bune.

Comande din afară se execută prompt și cu prețuri foarte moderate.

Trimitem și la casă ghetă de probă în ori-ce timp dorit.

Aparat elastic pentru călcăie, invenția lui Löderer, căpitan de honvezi reg. ung., aplicabil atât la ghetă de dame, cât și la ghetă pentru bărbați, se poate avea numai dela noi.

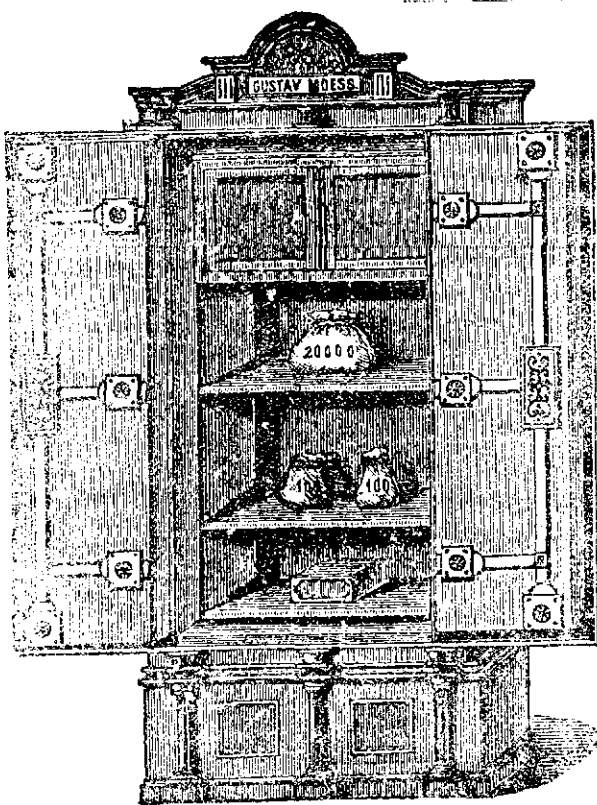
Mare magazin de creme și lakk-uri în diferite culori.

742 -8

Prețuri ieftine de necrezut!

Numai articli de fabricație proprie!

Materie de calitate excelentă!

Fabrică de Casse.

Subscrisul își iau voie a face atent p. t. publicul, că în atelierul meu se construiesc

Casse de ferobișnuite, din cel mai solid material, *sigure contra focului și spargeret.***Casse-Panczer**

pentru bănci, construite din cel mai veritabil oțel.

Ori-ce spargere e absolut imposibilă fie cu ori-ce instrument anume meșteșugit pentru scopul acesta.

Garantez pe deplin că în termen de 24 ore aceste Casse nu se vor pute găuri.

Rog deci On. public, care are trebuință de Casse de fer, să mă onoreze cu încrederea și cu comanda sa, asigurându-l că va fi deplin satisfăcut.

Pentru biserici și comune liferez Casse pe lângă solvire în rate după învoială.

Instalare de lumină Atycelen.

Lista prețurilor gratuit și franco.

Correspondență în toate limbile patriei.

Cu distincă stimă

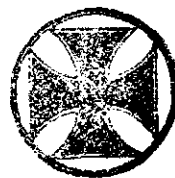
GUSTAW MOESS,
fabrică de casse

Sibiiu, strada Poplăcei-mari nr. 8.

780 -5

Cruce dublă electro-magnetică
vindecă și inviorază sub garanție.

Aparatul acesta, vindecă și folosește contra durerilor de cap, urechi și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulației sângelui, anemie, amețeli, tuietură de ureche, bătaie de inimă, sgârșitură de inimă, asma, auzul greu, sgârșitură de stomac, lipsa poftei de mâncare, răceală la mână și picioare, reuma podagră, ischias, udulul în pat, influinza, în somnia epilepsia circulația neregulată a sângelui și multor altor boale cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. Invenția acestui aparat este că vindecă nu numai din timp în timp ci introduce constant în corpul omănesc binefăcătorul curent, când pe deoparte vindecă cu succes boalele aflătoare, eară pe de alta parte e cel mai bun scut contra îmbolnăvirilor.

Deosebită atențiune e a se da împrejurării că acest aparat vindecă boale vechi de 15 ani.

În cancelaria mea se află atestate incurse în toate părțile lumii cari prețuesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii.

Unde ori-ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta” deoarece „Ciasul-Volta” atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oficial oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut apreciat și cercetat.

Deja ieftinătatea crucii mele electro-magnetice o recomandă îndeosebi.

624 -86

Prețul aparatului mare e fl. 3, sau Cor. 6. — folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e fl. 2, sau Cor. 4. — folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă.

Expediție din centru și locul de vânzare pentru țeară și străinătate e:

Albert Müller, Budapesta, V., str. Vadász 42. K
colțul str. Kálmán.